

شورای عالی حوزه ی علمیه ی قم
مرکز مدیریت حوزه های علمیه ی خواهران
مدرسه ی علمیه زینبیه
شهرستان فارسان
عنوان

جهاد زن و آیه ۳۴سوره نساء

نگارنده

فتانه رحیمی

پاییز ۱۳۹۷

چکیده

نهاد خانواده اصلی ترین رکن جامعه است که اسلام عنایت ویژه‌ای به سلامت، رشد و پویایی این نهاد سرنوشت ساز دارد. زنان به عنوان نیمی از پیکره‌ی خانواده نقش مهمی در سرنوشت جامعه‌ی خود دارند. تاریخ بشر بهترین گواه است که زنان هرگاه خود و استعدادهای خود را شناخته و آن را در عرصه‌های مختلف شکوفا کرده اند. بسیار موفق بوده‌اند، یکی از این عرصه‌ها عرصه‌ی جهاد است، جهاد امر مقدسی است که اسلام آن را مایه نجات انسان‌ها و حفظ حقوق ایشان دانسته است. یکی از مسایل مهم و مطرح جامعه‌ی امروزی حضور زن در دفاع از حریم و ارزش‌های اسلامی و دست یافتن به همه‌ی فضایی است که مرد با جهاد کسب می‌کند. همسر داری و مدیریت خانه آنقدر مهم است که پیامبر صلی الله علیه و آله آن را به عنوان جهاد زن می‌داند زیرا جهاد تنها در میدان‌های جنگ خلاصه نمی‌شود. بلکه نقش زن در خانواده خود یک جهاد است. زنان علاوه بر این که خودشان یک قشر فعال در همه ابعادند قشرهای فعال را در دامن خودشان تربیت می‌کنند و این امری است که انبیا می‌خواستند پس زن مقامی والاو سیمایی ملکوتی دارد که همسر داری، مدیریت خانواده، گذشت و قناعت که از ارزش‌های اخلاقی زنان جامعه اسلامی می‌باشند می‌توانند سرچشمه‌ی خیرات باشند و فرزندان بزرگی را در دامن خود تربیت کنند از این رو در تحقیق حاضر جهاد زن با آیه‌ی ۳۴سوره‌ی نساء مورد بررسی قرار می‌گیرد.

کلیدواژگان: جهاد، زن ، نساء

مقدمه

از دیدگاه قرآن زن و مرد هویت یکسان داشته و از موهبت‌های الهی به یک میزان برخوردارند. این دو مایه آرامش یکدیگرند، اما تفاوت‌های انکار ناپذیری نیز بین این دو وجود دارد در گذشته دانشمندانی نظر بدبینانه‌ای به زن داشته‌اند و امروزه غرب و آمریکا طوری در اذهان مردم جهان وانمود کرده است که جهاد زن یعنی جهاد نکاح و زنان را فقط برای بردگی جنسی می‌دانند این تعریف هیچ سنخیتی با اسلام ناب محمدی ندارد، زیرا اسلام تنها دینی است که شخصیت و حقوق زن را به او داده است و یکی از ارزشمندترین اعمال دینی را جهاد در راه خدا می‌داند تا جایی که برای حفظ اسلام جهاد را بر مرد و زن واجب کرده و بیان کرده که بهترین و بالاترین جهاد برای زنان نقش آنها در خانواده است از آن جایی که زنان به واسطه‌ی نقش‌هایی تأثیرگذار از جایگاه خود و نقش‌هایی که می‌تواند در حوزه‌ی روابط خانوادگی ایفا کنند آگاهی داشته باشند تا با علم به این موضوع بتوانند در جهت سامان دادن به خانواده و روابط خانوادگی حاکم بر آن تأثیرگذار و سازنده باشند پس لازم است به تحقیق و بررسی در مورد جهاد زن و آیه‌ی ۳۴ سوره‌ی نساء پرداخته شود.

بخش اول: جهاد زن و آیه ۳۴ سوره‌ی نساء

۲- الف- ۱- اطاعت کردن از شوهر

جهاد زن یعنی به شوهر احترام گذاشتن، ارضای عاطفی شوهر، اطاعت کردن از شوهر. در این بخش عناوین ذکر شده توضیح داده می‌شود. در ابتدا این سوال مطرح می‌شود که اطاعت کردن از شوهر به چه معناست؟ انسان موجودی اجتماعی است همان گونه که برای تحقق بخشیدن به فرآیند رشد و تکامل خویش به ارتباط با دیگران نیازمند است، بیش از هر موجود دیگر به خانواده نیاز دارد. خانواده با ازدواج یک مرد با یک زن شکل می‌گیرد و وظیفه‌ی اصلی را در آن زن بر عهده دارد زن چگونه میتواند وظایف خود را در خانواده به شایستگی انجام

دهد؟ شوهرداری چیست؟ زن چه نقشی در آرامش شوهرش دارد؟ نقش زن در تربیت فرزند چیست؟

گاهی فکر می کنیم وقتی غذا را به موقع فراهم کردیم، خانه را نظافت کردیم می شویم یک همسر نمونه! آیا واقعاً انجام این کارها مساوی با جهاد است؟ جهاد زن یعنی به شوهر احترام گذاشتن، ارضای عاطفی شوهر، اطاعت کردن از شوهر. در این فصل سعی شده به سوالهای مطرح شده جواب داده شود.

اطاعت و حرف شنوی زن از مرد یک امر طبیعی است. اگر زن از مرد اطاعت نکند، گوش شنوا نداشته باشد خلاف طبیعت عمل کرده است. شما می دانید هر اداره ای رئیسی لازم دارد. اگر در یک اداره هفت یا هشت نفر باشند اما رئیس نداشته باشد سرو سامان ندارد. خانه یک اداره نیست. به قول روان شناس ها یک مملکت کوچک است و مملکت کوچک رئیس لازم دارد. طبیعت می گوید، فطرت خانم می گوید: رئیس خانه مرد است. به مخصوص این که نفقه ی خانم و مخارج خانه به عهده ی مرد است. از این جهت قرآن شریف ریاست خانه را به مرد

می دهد و به این علت هم اشاره می کند و می فرماید:

الرَّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَاءِ بِمَا فَضَّلَ اللَّهُ بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ وَبِمَا انْفَقُوا مِنْ أَمْوَالِهِمْ: «مردان، کارگزاران و تدبیرکنندگان زنانند، به خاطر آن که خدا مردان را بر زنان برتری داده، و به خاطر آن که از اموالشان هزینه زندگی زنان را می پردازند.» ریاست خانه با مرد است برای این که مرد یک وجود تعقلی است و ریاست حق اوست و برای این که مخارج خانه به عهده ی اوست. از این روآیه شریفه مطابق با طبیعت و فطرت می گوید: اهل خانه باید از مرد خانه اطاعت کنند. زن باید مطیع شوهر باشد، حرف شنو باشد؛ چنانچه بچه ها باید حرف شنو باشند. اگر پسر و دختر در خانه حرف شنو نباشند خود سر باشند، اگر خانم از شوهر گوش شنوا نداشته باشد نظیر این است که معاون ادراهی از رئیس آن اطاعت نکند؛ استبداد داشته باشد. معلوم است که آن اداره نمی تواند کار کند و جز نزاع در آن اداره چیزی نیست. اگر خانم حرف شنو نباشد مصیبت ها جلو می آید. اگر دختر و پسر در خانه از پدر حرف شنوی نداشته

باشند مصیبت‌ها جلو می‌آید. اگر اتحاد می‌خواهند، اگر سر و سامان در خانه را می‌خواهند باید از پدر اطاعت کنند و خانم هم باید از شوهر اطاعت کند و صد در صد حرف شنو باشد و این حق مرد است.^۱

با توجه به ثبوت قیومیت و سرپرستی که از سوی شوهر نسبت به زن روشن گردید، و این سرپرستی هم به خاطر استعداد و توانایی مرد و نیز مسئولیت دار بودن نفقه و مخارج زندگی زن و در نتیجه حفاظت و رشد و صلاح نظام خانواده صورت می‌گیرد، در مقابل اطاعت زن از شوهر در زمینه کامیابی جنسی و عمل زناشویی، و بسیاری از مسائل حیاتی و ضروری زندگی، که در چارچوب عقل و منطق، و صلاح و سداد قرار می‌گیرد، واجب خواهد بود.^۲

وجوب اطاعت زن از شوهر، در فقه درخشان اسلامی، مورد تأیید و ضرورت قرار گرفته و در این زمینه احادیث فراوانی وارد شده، که نمونه ای از آن‌ها را مورد دقت قرار می‌دهیم:

امام علی علیه‌السلام می‌فرماید: فاطمه زهرا سلام‌الله‌علیه‌یک بار در دوران زناشویی مرا به خشم نیاورد و یک بار از دستور من سرپیچی نکرد.^۳

رسول خدا صلی‌الله‌علیه‌وآله می‌فرماید: حقوق شوهر بر عهده ی همسر آن است که از او اطاعت کند، در مقابلش نافرمانی نکند، بدون اجازه ی او صدقه ای از اموال منزل ندهد، فقط با اجازه ی او روزه ی مستحبی بگیرد و بدون اجازه ی شوهر از منزل خارج نشود.^۴

هم چنین می‌فرمایند: از جمله عواملی که موجب صلاح و اصلاح مرد مسلمان می‌شود آن است که همسری داشته باشد که هرگاه به او بنگرد، خوشحال و مسرور شود و اگر زنش غایب باشد، حافظ و نگهبان آبرو و حرمت شوهر باشد و اگر به او دستوری داد اطاعت کند.^۵

در دیدگاه اسلام مساله زناشویی، هدفی انسانی و روحی و بسیار فراتر از ارضای غریزه جنسی یا شهوت رانی است. و به همین دلیل نیز، زن را موظف کرده در برابر این خواست

۱. حسین، مظاهری، اخلاق در خانه، چاپ نوزدهم، قم: نشر اخلاق، ۱۳۹۱، ص ۳۴۲ و ۳۴۱.

۲. احمد، صادقی اردستانی، اخلاق زن و شوهر و تنظیم خانواده، چاپ سوم، بی‌جا: حافظ نوین، ۱۳۷۵، ص ۳۲ و ۳۱.

۳. محمدباقر، مجلسی، بحارالانوار، چاپ چهارم، ج چهل و سوم، تهران: انتشارات اسلامی، بی‌تا، ص ۱۳۴.

۴. محمدرضا، سالاری فر، درآمدی بر نظام خانواده در اسلام، چاپ هفتم، قم: مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خاوران نشر هاجر، ۱۳۹۱، ص ۶۶.

۵. نعیمه، اسلاملو، ۲ نیمه هم، چاپ ششم، کرج: تلاوت آرامش، ۱۳۸۹، ص ۳۷.

نتیجه گیری

مهم ترین دستاورد های پیش رو از این تحقیق عبارت اند از:

- جهاد زن نقش مهمی در پیشرفت جامعه دارد.
- جهاد زن نقش موثری در خانه داری، شوهر داری و صبر در برابر مشکلات دارد.

فهرست منابع

*قرآن کریم

- اصفهانی، راغب، مفردات الفاظ القرآن، چاپ دوم، بی جا: المكتبة المرتضویه، ۱۳۶۳.
- حسن، انوری، فرهنگ بزرگ سخن، چاپ پنجم، ج سوم، تهران: سخن، ۱۳۸۶، ص ۲۲۳۴.
- محمد، معین، فرهنگ فارسی معین، چاپ دوم، ج دوم، تهران: نامن، ۱۳۸۴، ص ۱۰۹۴.
- زین الدین، جبعی عاملی، الروضه الربیہ فی شرح اللمعه الدمشقیه، ج دوم، بیروت: دارالعالم الاسلامی، بی تا، ص ۳۷۹.
- حسن، انوری، فرهنگ نوجوان سخن، ص ۳۰۱.
- محمد علی، زکریایی، فرهنگ مطهر، چاپ اول، تهران: مؤسسه انتشارات آذریون، ۱۳۷۸، ص ۳۲۵ و ۳۲۴.
- حسین، علم الهدی، جهاد در قرآن و درس‌هایی از نهج البلاغه، تهران: واحد فرهنگی بنیاد شهید، ۱۳۶۱، ص ۱۰-۱۲.
- ناصر، مکارم شیرازی، همان کتاب، ج دوم، چاپ اول، ص ۳۹ و ۳۸.
- طاهری، خرم آبادی، جهاد در قرآن، بی جا: پیام آزادی، ۱۳۶۸، ص ۵۲.
- محمد، البهی، مفاهیم اخلاقی و عقیدتی قرآن، چاپ دوم، تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۷۱، ص ۲۵۷-۲۵۹.
- مرتضی، مطهری، جهاد، چاپ چهاردهم، تهران: صدرا، ۱۳۷۹، ص ۷۰.
- علی، خامنه ای، زندگی به سبک جهادی، ص ۲۶.
- مریم، معین الاسلام، همان کتاب، ص ۱۱۴.
- محمد حسین، طباطبایی، تعالیم اسلام، چاپ سوم، قم: مؤسسه بوستان کتاب، ۱۳۸۹، ص ۳۵۱ و ۳۵۰.
- ناصر، مکارم شیرازی، تفسیر نمونه، چاپ بیست و هشتم، ج بیست و یک، تهران: دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۸۶.
- سوره نسا (۴) آیه ۷۵.

- ناصر، مکارم شیرازی، تفسیر نمونه، چاپ چهل و چهارم، تهران: دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۸۶، ص ۴۱-۳۶.
- محمد، محمدی ری شهری، تحکیم خانواده از نگاه قرآن و حدیث، چاپ سیزدهم، قم: دارالحدیث، ۱۳۸۷، ص ۳۷۷.
- حسین، صدری مازندرانی، هنر همسریابی، چاپ پنجم، قم: مشهور، ۱۳۸۸، ص ۱۰۱.
- احمدحسین، شریفی، آیین زندگی، چاپ نوزدهم، قم: دفتر نشر معارف، ۱۳۸۶، ص ۱۷۵.
- احمد، لقمانی، چگونه شاد و خنده رو باشیم، چاپ پنجم، قم: بهشت بینش، ۱۳۸۹، ص ۹۸.
- محمد، محمدی اشتیاردی، نگاهی بر زندگی حضرت فاطمه زهرا سلاماللهعلیها، چاپ دوم، تهران: نشر مطهر، ۱۳۷۴، ص ۵۵.
- یوسف، قرضاوی، سیمای صابران در قرآن، چاپ پنجم، قم: مؤسسه بوستان کتاب، ۱۳۷۸، ص ۲۷-۳۰.
- علی، خامنه ای، گفتاری در باب صبر، تهران: مؤسسه خدمات فرهنگی بیست و دوم بهمن، بی تا، ص ۲۷.
- محمد، محمدی اشتیاردی، زنان مرد آفرین تاریخ، تهران: انتشارات افق فردا، ۱۳۷۹، ص ۴۹.
- محمدرضا، سالاری فر، خانواده در نگرش اسلام و روان شناسی، چاپ یازدهم، قم: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، ۱۳۸۴، ص ۱۲۰-۱۲۲.
- محمدرضا، جلیلی، جایگاه زن در خانواده و اجتماع در اسلام و یهودیت، تهران: دستان، ۱۳۸۳، ص ۴۴.
- فریبا، عباسوند، زن در اسلام، قم: نشر هاجر، ۱۳۹۵، ص ۲۳۹.
- محمود، اکبری، دختران پندها و هشدارها، چاپ دوازدهم، قم: گلستان ادب، ۱۳۸۶، ص ۴۶.
- عباس، رحیمی، زندگی موفق رازهای خوب زیستن، چاپ نهم، قم: نشر جمال، ۱۳۸۶، ص ۴۹.
- حسن، ملکی، با مشکلات همسر چه کنم، چاپ چهارم، اصفهان: حدیث راه عشق، ۱۳۸۸، ص ۱۵۰-۱۵۳.
- احمد، صادقی اردستانی، ازدواج و اخلاق خانواده، چاپ اول، قم: مؤسسه انتشاراتی امام عصر علیهاالسلام، ۱۳۸۳، ص ۲۸۹.

۳۲۱. دورتی، کارنگی، آیین همسررداری، چاپ سوم، تهران: سلسله مهر، ۱۳۸۷، ص ۳۲۲ و ۳۲۱.
- عباس، پسندیده، رضایت از زندگی، چاپ پنجم، قم: دارالحدیث، ۱۳۸۴، ص ۱۳۴.
- عباس، پسندیده هنر رضایت از زندگی، چاپ بیستم، قم: عارف، ۱۳۹۵، ص ۳۸.
- مجتبی، حسینی، احکام روابط زن و شوهر و همسررداری، چاپ اول، قم: نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها دفتر نشر معارف، ۱۳۸۸، ص ۴۰ و ۳۹.
- ستاد برگزاری یکصدمین سال میلاد امام خمینی کمیته بانوان علمی کنگره، تأملی بر جایگاه زن، چاپ اول، بی جا: کمیته تبلیغات و انتشارات ستاد، ۱۳۷۹، ص ۲۰۲.
- سوره نسا (۴) آیه ۳۴.
- حسین، مظاهری، اخلاق در خانه، چاپ نوزدهم، قم: نشر اخلاق، ۱۳۹۱، ص ۳۴۲ و ۳۴۱.
- احمد، صادقی اردستانی، اخلاق زن و شوهر و تنظیم خانواده، چاپ سوم، بی جا: حافظ نوین، ۱۳۷۵، ص ۳۲ و ۳۱.
- محمدباقر، مجلسی، بحارالانوار، چاپ چهارم، ج چهل و سوم، تهران: انتشارات اسلامی، بی تا، ص ۱۳۴.
- محمدرضا، سالاری فر، درآمدی بر نظام خانواده در اسلام، چاپ هفتم، قم: مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خواهران نشر هاجر، ۱۳۹۱، ص ۶۶.
- محسن، سعیدیان، آیین همسررداری و تدبیر خانواده، چاپ اول، تهران: مرکز فرهنگی انتشاراتی منیر، ۱۳۸۴، ص ۱۳۸.
- امیر، ملک محمودی الیگودرزی، راهنمای خانواده راز شاد زیستن و خوشبختی در کانون گرم خانواده، چاپ پنجاه، قم: انتشارات منشور وحی، ۱۳۸۸، ص ۷۴.
- علی احمد، پناهی، همسررداری، چاپ دوم، قم: معارف، ۱۳۹۱، ص ۱۱۳.
- علی، حسین زاده، همسران سازگار، چاپ پانزدهم، قم: انتشارات مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی رحمه الله، ۱۳۸۸، ص ۲۵۵.
- داود، حسینی، روابط سالم در خانواده، چاپ بیست و یکم، قم: مؤسسه بوستان کتاب مرکز چاپ و نشر دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، ۱۳۸۶، ص ۲۳ و ۲۲.
- حسین، بستان، اسلام و جامع شناسی خانواده، چاپ پنجم، قم: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، ۱۳۸۳، ص ۸۶.

- غلامعلی، افروز، مبانی روان شناختی خانواده و رابطه زن و شوهر با تاکید بر حقوق عاطفی متقابل، چاپ اول، تهران: مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفته، ۱۳۹۳، ص ۳۳-۳۱.
- ویلیارد، هارلی، عاشق شو و عاشق بمان، چاپ اول، تهران: نسل نواندیش، ۱۳۸۷، ص ۷۷ و ۷۶.
- معاونت تربیتی و فرهنگی مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی رحمه الله، خانواده پویا، ج ششم، چاپ سوم، قم: زلال کوثر، ص ۳۸ و ۳۷.
- نرگس، خدای، مادری حقوق و مسئولیت‌ها، چاپ اول، قم: مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خواهران دفتر مطالعات و تحقیقات زنان، ۱۳۹۵، ص ۷۴.
- همان کتاب، ج سوم، ص ۴۳.
- محمدجواد، قاسمزاده، تربیت‌کودک، شمیم‌قلم، ۱۳۸۱، ص ۱۵-۱۲.
- محمد جواد، طبسی، حقوق فرزندان در مکتب اهل بیت علیهم السلام، چاپ هجدهم، قم: موسسه بوستان کتاب، ۱۳۸۳، ص ۱۰۳.
- حبیب الله، مظاهری، سیری در مسایل خانواده، چاپ اول، بی جا، سازمان تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۰، ص ۷۱.
- و من آیاته أن خلق لکم من أنفسکم أزواجاً لتسکنوا اليها و جعل بینکم مودةً و رحمةً، روم (۳۰) آیه ۲۱.
- اصغر، طاهرزاده، زن آن گونه که باید باشد، چاپ دوم، اصفهان: لب المیزان، ۱۳۸۷، ص ۲۸۴-۲۸۶.
- احمد، حسینی، بهداشت روانی ازدواج و همسررداری، چاپ اول، تهران: مفید، ۱۳۸۰، ص ۵۲.
- علی اصغر، عزیزی، ازدواج و خانواده در کلام خدا، چاپ اول، قم: دارالصادقین، ۱۳۷۶، ص ۴۰.
- علی نقی، فقیهی، تربیت جنسی مبانی اصول و روش‌ها از منظر قرآن و حدیث، چاپ پنجم، قم: دارالحدیث، ۱۳۸۷، ص ۳۲۰.